

Ulkoasiainneuvosto 20.10.2025; Suomen tavoitteet

Ulkoasianneuvosto kokoontuu 20.10.2025 Luxemburgissa. Suomea kokouksessa edustaa ulkoministeri Elina Valtonen. Kokouksen varsinaisina aiheina ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, EU:n ja indopasifisen alueen suhteet ja Lähi-idän tilanne.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomen tavoitteena ovat mahdollisimman kattavat sektoripakotteet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä enemmän, nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (*Ukraine Plan*) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (*Ukraine Facility*) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Suomi tunnistaa Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset Euroopan kokonaisturvallisuudelle. Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.

Kestävä ja oikeudenmukainen rauha edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista yhtäältä Ukrainalle toimitettavan aseavun ja muun tuen sekä toisaalta Venäjän taloudelliseen kykyyn vaikuttavien pakotteiden kautta. Suomi tukee Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesta rauhasta.

Suomi jatkaa rauhan edistämistä eri vaiheissa: ennen neuvotteluja, tulitauon aikana ja rauhanneuvottelujen yhteydessä. Ukrainan ja Euroopan on oltava mukana omaa turvallisuuttaan koskevissa keskusteluissa. Sodan lopputulos vaikuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti Euroopan ja transatlanttiseen turvallisuuteen.

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomioon myös Naton Haagin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ja tuen sisällyttämisestä sovittuun puolustusmenotavoitteeseen.

Suomi tukee Euroopan puolustusteollisen ja teknologisen perustan (*European Defence Technological and Industrial Base*, EDTIB) vahvistamista ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. (UJ 47/2023) Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana, että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen

yhteistyön merkitys. Suomen tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat. (U 30/2024 vp)

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvausperusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (EU/354/2023-UM-52)

Suomi on tukenut EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaatiolle asetettua tehtävää koulutuksen tarjoamiseksi Ukrainan asevoimille sekä jäsenvaltioiden toiminnan koordinoimiseksi ja synkronoimiseksi Ukrainan asevoimien koulutuksen tuen osalta. Suomi katsoo, että Ukrainan tarpeiden tulee olla operaation suunnittelun ja toimeenpanon keskiössä. Suomi painottaa EU:n ja Naton tiivistä yhteistyötä ja EUMAM:n ja Naton NSATU-mission toimien täydentävyyttä. (UTP 33/2024 vp)

Suomi tukee EU:n lisäpakotteiden asettamista varjolaivastoa ja sen taustalla toimivia tahoja kohtaan sekä muita mahdollisia samanmielisten maiden yhteisiä toimia (kuten vakuutustarkastukset), joilla pyritään puuttumaan varjolaivastoon. (EU/630/2025-TEM-3)

Suomi tukee Ukrainan turvallisuusjärjestelyitä koskevaa valmistelutyötä EU:ssa, mukaan lukien unionin oma panos Ukrainan turvallisuuden varmistamiseksi. Suomi katsoo, että EU:n on sitouduttava kantamaan merkittävä vastuu Ukrainan pitkän aikavälin tukijana. (EU/307/2025-UM-18)

Suomi yhtyy komission suositukseen, että mikäli Ukraina täyttää ehdot, voidaan ensimmäisiä neuvotteluklustereita avata mahdollisimman pian vuonna 2025. (E 66/2024 vp)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. (VNS 3/2024 vp) Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuvelvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä muista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista.

Suomi suhtautuu rakentavasti pyrkimykseen käyttää Venäjän keskuspankin pysäytettyjä varoja Ukrainan tukemiseksi sekä pitää komission viimeaikaista aloitteellisuutta oikeansuuntaisena ja hyvänä pohjana jatkotyölle. Suomi on avoin Venäjän keskuspankin pysäytettyjen varojen hyödyntämiseen liittyville erilaisille takausjärjestelyille. Osana kokonaisuutta olisi hyödyllistä selvittää myös vaihtoehtoja, jotka mahdollistaisivat joustavamman tavan kolmansille maille osallistua järjestelyyn. Suomi määrittää tarkemmat kannat ja vaihtoehdot takausjärjestelyihin myöhemmässä vaiheessa.

Suomi korostaa, että EU:n toimet tulee valmistella siten, että ne ovat kansainvälisen oikeuden ja EU-oikeuden mukaisia.

EU:n ja indopasifisen alueen suhteet

Suomi tukee indopasifisen alueen vakautta ja turvallisuutta sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen ja YK:n merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS) noudattamista.

Suomi pitää tärkeänä EU:n ja jäsenvaltioiden taloudellisten suhteiden vahvistamista keskeisten indopasifisen alueen maiden kanssa sekä kaupan ja investointien edistämistä erityisesti korkean teknologian, vihreän siirtymän ja digitaalisten ratkaisujen aloilla.

Kiinan suhtautuminen Venäjän hyökkäyssotaan ja Kiina-Venäjä-suhteen tiivistyminen vaikuttavat Suomen kahdenvälisiin suhteisiin ja EU-Kiina -suhteisiin. Pyrkimyksiä vahvistaa Kiinan sitoutuneisuutta kansainväliseen oikeuteen ja kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään, mukaan lukien ihmisoi-
keudet, jatketaan. Suomi kannustaa Kiinaa käyttämään vaikutusvaltaansa Ukrainan alueellista

koskemattomuutta ja YK:n peruskirjaa kunnioittavan rauhan aikaansaamiseksi Venäjän ja Ukrainan välille. Suomi tunnistaa strategiaan riippuvuuksiin liittyvät riskit ja toimii johdonmukaisesti hallitakseen niitä. Suomen tavoitteena on taloudellisen, teknologisen ja teollisen riippuvuuden vähentäminen Kiinasta yhteiskunnallisen resilienssin vahvistamiseksi ja epäasiallisten vaikuttamisyritelmien ehkäisemiseksi. Tätä edistetään niin kansallisesti kuin EU-tasolla. (VNS 3 / 2024 vp)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58 / 2023 vp)

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuustympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalin roolin, intressien ja arvojen edistämiseksi. (E 58 / 2023 vp)

Suomen indopasifinen politiikka tukee ja täydentää EU:n strategiaa, vahvistaen kriisinsietokykyä ja syventäen kumppanuuksia alueen maiden kanssa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Pidämme kiinni meille tärkeistä ja keskeisistä arvoista, kuten demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista, rauhasta, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Samalla olemme valmiita vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme. Suomi kehittää suhteitaan alueen maihin tasavertaisina kumppaneina. Tavoitteena on keskinäinen kunnioitus, yhteisymmärryksen rakentaminen ja molempia osapuolia hyödyttävä yhteistyö kansainvälisiin sääntöihin sitoutuen.

Suomi pitää tärkeänä ympäristöystävällisten investointien edistämistä ja ilmastonmuutoksen hillintää. Suomi tukee teknologia- ja innovaatioyhteistyön kehittämistä alueen maiden kanssa sekä kaupallisten ja strategisten mahdollisuuksien hyödyntämistä Suomen ja EU:n hyväksi.

Lähi-idän tilanne

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

EU:n on tuettava kaikin tavoin tulitauon aikaansaamista Gazassa sekä neuvotteluja panttivankien vapauttamiseksi ja sodan lopettamiseksi. On tärkeää pyrkiä sopimukseen, joka toimii pohjana Gazan vakauttamiselle ja jälleenrakentamiselle sekä askeleena kohti kestävästä rauhaa Israelin ja palestiinalaisten välillä. Suomi tukee EUBAM Rafah -operaatiota osana EU:n tukea tulitauon toimeenpanolle tilanteen mahdollistaessa operaation toiminnan.

Gaza on keskeinen osa Palestiinalaisaluetta, ja EU:n on edistettävä sen tulevaisuuden ratkaisemista kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Gazan aluetta ei tule pienentää eikä sen väestöä pakottaa siirtymään pois alueelta. EU:n tulee tukea presidentti Trumpin suunnitelmaa tulitauon saavuttamiseksi Gazassa, edistää Ranskan ja Saudi-Arabian johdolla laaditun New Yorkin julkilausuman (johon Suomi liittyi 5.9.2025) tavoitteita Palestiinan kysymyksen rauhanomaisesta ratkaisemisesta ja kahden valtion ratkaisun toteuttamisesta sekä tarkastella avoimesti Arabimaiden Gazan tulevaisuutta ja jälleenrakennusta koskevia suunnitelmia ja ehdotuksia. Suomi tukee EUPOL COPPS -operaation työtä Palestiinalaisalueen turvallisuus- ja oikeussektoreiden uudistamiseksi.

EU:n tulee edistää voimakkaasti humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella ja tuomita humanitaaristen periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet, kuten avustuskuljetusten estäminen ja avun jakelun militarisointi. EU:n tulee vaatia, että Israel noudattaa kansainvälisen

oikeuden mukaisia velvoitteitaan, mukaan lukien suojella siviilejä ja humanitaarista avustushenkilöstöä sekä varmistaa nopea ja esteetön humanitaarisen avun pääsy Gazaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWAn edellytyksiä toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA, Punainen Risti/Puolikuu ja WFP, mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua paikalliselle väestölle.

Suomi on pitänyt tärkeänä UNRWAn riskienhallinnan vahvistamista ja on myös suunnannut omaa tukeaan UNRWAlle tähän tarkoitukseen. Kaikki terrorismisyytökset on otettava vakavasti ja selvitettävä.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista.

EU:n tulee tukea Länsirannan vakautta konkreettisoin toimin. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota Israelin syveneviin miehitystoiimiin Länsirannalla sekä reagoi konkreettisoin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024).

Suomi korostaa, että sotatoimia ei saa kohdistaa siviileihin ja tuomitsee kaikki siviileihin kohdistuvat sotatoimet mukaan lukien siviilien käytön ihmiskilpinä Gazassa ja israelilaisten siirtokuntien asukkaiden harjoittama väkivalta.

Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita Israeliin kohdistuneeseen terroristiseen hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024) EU on tuominut Hamasin ja muiden ryhmittymien 7.10.2023 tekemät hyökkäykset jyrkästi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toiminna tulee huomioida Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) pidätysmääräykset, Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 antama neuvova lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehityllä Palestiinalaisalueella laittomaksi, sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoiimin määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti. Suomi tukee selvityksen laatimista EU-tasolla neuvovan lausunnon vaikutuksista ja tarvittavista toimenpiteistä.

Suomi tukee ensisijaisesti diplomaattista ratkaisua Iranin ydinohjelman osalta. On kaikkien, ml. Iranin, etu, että vältetään sotilaalliselta eskalaatiolta.

Suomi tukee ns. E3-maiden (Britannia, Ranska, Saksa) pyrkimystä löytää edelleen neuvotteluteitse ratkaisu Iranin ydinohjelmaan.

Iranin tulee tehdä velvoitteidensa mukaisesti täysimääräistä yhteistyötä kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) kanssa. Iranin ei tule saada ydinasetta.

Suomi tukee aktiivisesti kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n toimintaa erityisesti kansainvälisen ydinsulkujärjestelmän vahvistamisessa sekä ydinennergian ja -teknologioiden turvallisen rauhanomaisen käytön edistämisessä (VNS 3/2024 vp).

Syyriassa EU:n tulee tukea rauhanomaista poliittista siirtymää eri väestöryhmien laajan osallistumisen ja kansainvälisen oikeuden pohjalta. EU:n tulee painottaa Syyrian suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja syyrialaisien omistajuutta Syyrian tulevaisuutta koskevissa ratkaisuissa.

EU:n yhteistyö alueen maiden sekä muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa Syyrian ja syyrialaisien tukemiseksi on tärkeää. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Syyrian humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. YK:n erityisedustajan työtä tulee tukea YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 yleisessä hengessä. EU:n tulee painottaa vastuuvollisuuden toteutumista Syyriassa.

EU:n tulee tukea Israelin ja Libanonin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, jonka pohjana on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701. EU:n tuki Libanonin poliittiselle vakaudelle ja valtiotekenteiden vahvistamiselle sekä maan asevoimille on tärkeää jatkossakin huomioiden erityisesti UNIFIL-operaation mandaatin päättyminen vuoden 2026 loppuun mennessä. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Libanonin humanitaarisen tilanteen parantamiseksi.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin.

Asialista:

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa	s.6
EU:n ja indopasifisen alueen suhteet	s.12
Lähi-idän tilanne	s.15

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ASO-30 Nieminen Mikko

07.10.2025

Asia

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 20.10.2025

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jyrki Terva, ASO-30, jyrki.terva@gov.fiMikko Nieminen, ASO-30, mikko.nieminen@gov.fiVilma Peltonen, EUA -50, vilma.peltonen@gov.fiKatja Koskela, POL-10, katja.koskela@gov.fiSanna Milano, POL-10, sanna.milano@gov.fiPia Rantakangas, POL-10, pia.rantakangas@gov.fiLotta Mäkelä, KEO-70, lotta.makela@gov.fiMarja Hopia, OIK-10, marja.hopia@gov.fiMaria Hyvönen, OIK-50, maria.hyvonen@gov.fiTapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

EU:n ulkoasiainneuvostossa 20.10. on esillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Ukrainalle annettavaan tukeen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 32/2022 vp, VNS 17/2022 vp, U 87/2022 vp, E17/2023 vp, UTP 41/2023 vp.; UTPJ 12/2024 vp., UJ47/2023, E52/2023 vp., E 31/2024 vp, UTP 12/2024, UTP 7/2025 vp.

Suomen kantoja liittyen Venäjän keskuspankin pysäytettyihin varoihin on määritelty valtioneuvoston selvityksissä UTP 54/2023 vp, UTP 12/2024 vp, UTPJ 31/2024 vp sekä U 49/2024 vp. Lisäksi kantoja Ukrainan tukivälineeseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä E 17/2023 vp ja U 36/2023 vp sekä Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTPJ 59/2022 vp ja UTPJ 2/2024 vp sekä UTPJ 17/2024 vp) sekä Ukrainan rahoitukseen ennakkoaiikuttamisena EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehukseen (2028-) liittyen (E 31/2024 vp).

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi pitää tärkeänä pakotteiden tehokasta toimeenpanoa ja pakotteiden kiertämisen estämistä. Suomen tavoitteena ovat mahdollisimman kattavat sektoripakotteet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä enemmän, nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (*Ukraine Plan*) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (*Ukraine*

Facility) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Suomi tunnistaa Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset Euroopan kokonaisturvallisuudelle. Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.

Kestävä ja oikeudenmukainen rauha edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista yhtäältä Ukrainalle toimitettavan aseavun ja muun tuen sekä toisaalta Venäjän taloudelliseen kykyyn vaikuttavien pakotteiden kautta. Suomi tukee Ukrainan tavoitetta kestävästä ja oikeudenmukaisesta, YK:n peruskirjan sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesta rauhasta.

Suomi jatkaa rauhan edistämistä eri vaiheissa: ennen neuvotteluja, tulitauon aikana ja rauhanneuvotte-lujen yhteydessä. Ukrainan ja Euroopan on oltava mukana omaa turvallisuuttaan koskevissa keskus-teuluissa. Sodan lopputulos vaikuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti Euroopan ja transatlanttiseen turvalisuuteen.

Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjes-telmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomi-oon myös Naton Haagin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ja tuen sisällyttämisestä sovittuun puolustusmenotavoitteeseen.

Suomi tukee Euroopan puolustusteollisen ja teknologisen perustan (*European Defence Technological and Industrial Base*, EDTIB) vahvistamista ja eurooppalaisen puolustusteollisuuden kapasiteetin vah-vistamiseen tähtääviä toimenpiteitä. (UJ 47/2023) Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky glo-baalina toimijana, että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen yhteis-työn merkitys. Suomen tavoite on, että unioniin luodaan puolustustarvikkeiden yhteismarkkinat. (U 30/2024 vp)

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomit-tamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mah-dollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvauserusteita tulisi arvioida tästä nä-kökulmasta. (EU/354/2023-UM-52)

Suomi on tukenut EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tuke-miseksi. Suomi tukee operaatiolle asetettua tehtävää koulutuksen tarjoamiseksi Ukrainan asevoimille sekä jäsenvaltioiden toiminnan koordinoimiseksi ja synkronoimiseksi Ukrainan asevoimien koulutuksen tuen osalta. Suomi katsoo, että Ukrainan tarpeiden tulee olla operaation suunnittelun ja toimeenpanon keskiössä. Suomi painottaa EU:n ja Naton tiivistä yhteistyötä ja EUMAM:n ja Naton NSATU-mission toimien täydentävyyttä. (UTP 33/2024 vp)

Suomi tukee EU:n lisäpakotteiden asettamista varjolaivastoa ja sen taustalla toimivia tahoja kohtaan sekä muita mahdollisia samanmielisten maiden yhteisiä toimia (kuten vakuutustarkastukset), joilla py-ritään puuttumaan varjolaivastoon. (EU/630/2025-TEM-3)

Suomi tukee Ukrainan turvallisuusjärjestelyitä koskevaa valmistelutyötä EU:ssa, mukaan lukien unionin oma panos Ukrainan turvallisuuden varmistamiseksi. Suomi katsoo, että EU:n on sitouduttava kanta-maan merkittävä vastuu Ukrainan pitkän aikavälin tukijana. (EU/307/2025-UM-18)

Suomi yhtyy komission suositukseen, että mikäli Ukraina täyttää ehdot, voidaan ensimmäisiä neuvotteluklustereita avata mahdollisimman pian vuonna 2025. (E 66/2024 vp)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. (VNS 3/2024 vp) Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä muista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista.

Suomi suhtautuu rakentavasti pyrkimykseen käyttää Venäjän keskuspankin pysäytettyjä varoja Ukrainan tukemiseksi sekä pitää komission viimeaikaista aloitteellisuutta oikeansuuntaisena ja hyvänä pohjana jatkotyölle. Suomi on avoin Venäjän keskuspankin pysäytettyjen varojen hyödyntämiseen liittyville erilaisille takausjärjestelyille. Osana kokonaisuutta olisi hyödyllistä selvittää myös vaihtoehtoja, jotka mahdollistaisivat joustavamman tavan kolmansille maille osallistua järjestelyyn. Suomi määrittää tarkemmat kannat ja vaihtoehdot takausjärjestelyihin myöhemmässä vaiheessa.

Suomi korostaa, että EU:n toimet tulee valmistella siten, että ne ovat kansainvälisen oikeuden ja EU-oikeuden mukaisia.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Keskustelussa keskeiset elementit ovat todennäköisesti ajankohtainen tilanne ja EU:n konkreettiset toimet, paineen vahvistaminen Venäjää kohtaan mukaan lukien pakotteet ja varjolaivaston vastaiset toimet sekä Venäjän pysäytetyt varat.

Vahvan tuen jatkaminen Ukrainalle eri työlinjoilla sekä paineen lisääminen Venäjää kohtaan ovat olleet esillä ulkoministerien keskusteluissa viimeisimmäksi EU:n ulkoministerien epävirallisessa, Gymnich-kokouksessa 29.-30.8., EU-ulkoministerien epävirallisessa videokonferenssissa 11.8.2025 ja ulkoasiainneuvostossa 15.7.2025. EU-johtajat, pl. Unkari, antoivat Ukrainan tilanteesta julkilausuman 12.8.2025. Ukrainasta keskusteltiin myös Eurooppa-neuvoston jäsenten epävirallisessa kokouksessa 1.10.2025.

4. TAUSTA

Rintamalla aloite on pysynyt Venäjällä ja se on kyennyt etenemään paikallisesti. Syksyn aikana Ukraina on tehnyt lennokeilla merkittäviä vastaiskuja Venäjällä sijaitseviin sotilaallisiin kohteisiin.

Ukrainan humanitaarinen tilanne on vaikeutunut. Venäjän hyökkäykset siviilikohteisiin ovat lisääntyneet ja ovat entistä järjestelmällisempiä. Kuten viime talvikaudella, Venäjä on voimistanut hyökkäyksiä kriittiseen energiainfrastruktuuriin, vaikuttaen suoraan mm. sähkön, veden ja muiden välttämättömien palveluiden saatavuuteen. Erityisesti etulinjan alueilla siviilit elävät hyvin vaikeissa olosuhteissa. Samaan aikaan humanitaarisella sektorilla on nähty merkittäviä budjettileikkauksia vuoden aikana, erityisesti suurten avunantajien toimesta, mikä on johtanut avun tiukkaan priorisointiin. Ukrainassa arvioidaan olevan n. 12,7 miljoonaa ihmistä (n. 36 % väestöstä) humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa vuonna 2025, joista suurin osa on naisia, lapsia, vanhuksia sekä vammaisia henkilöitä.

Ukraina ja Venäjä kävivät kesällä ja alkusyksyllä Yhdysvaltain kanssa ja sen välityksellä neuvotteluita tulitauosta ja muista kysymyksistä. Neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet tulitaukoon, eikä Venäjän todellisesta neuvotteluhaluudesta ole merkkejä. Presidentti Zelenskyi on viestittänyt olevansa valmis kahdenvälisiin neuvotteluihin, mutta presidentti Putin ei ole näihin ollut halukas. Yhdysvaltojen

viimeaikaiset lausunnot ovat antaneet viitteitä valmiudesta lisätä painetta Venäjän saamiseksi neuvottelupöytään, mutta konkreettisia toimia joudutaan vielä odottamaan.

Eurooppalaiset johtajat ovat korostaneet Euroopan ja Ukrainan osallistumista Ukrainaa koskeviin neuvotteluihin. Eurooppa-neuvostossa 6.3.2025 yhteensä 26 jäsenmaata hyväksyi periaatteet, joista rauhan tavoittelussa on pidettävä kiinni. Presidentti Zelenskyille Ukrainan täysi itsemääräämisoikeus ja kansainvälisesti tunnustettujen rajojen koskemattomuus on neuvottelujen ehdoton lähtökohta. Euroopan johtajat painottavat myös tulitauon välttämättömyyttä. Zelenskyi vaatii konkreettisia ja uskottavia turvallisuustakuita sekä Ukrainan osallisuutta sitä koskeviin neuvotteluihin. Ukrainan ja Venäjän delegaatiot ovat tavanneet Istanbulissa 16.5., 2.6. ja 23.7. ja maat ovat julkistaneet omat ehtonsa tulitauon aikaan saamiseksi. Venäjä on pitänyt kiinni maksimalistisista vaatimuksistaan. Ukraina taas on toistuvasti osoittanut halunsa kestävään rauhaan sekä valmiutensa neuvotella aidosti ehdottomasta tulitauosta. Venäjän ja Ukrainan välisissä neuvotteluissa on päästy sopuun vain vankien- ja kaatuneiden vaihdosta.

Eurooppa-neuvosto käsitteli kokouksissaan maalis- ja kesäkuussa EU:n tuen lisäämistä Ukrainalle sekä lisäinvestointeja Euroopan puolustamiseen. Kokousten yhteydessä Eurooppa-neuvoston päätelmien rinnalla julkaistiin Ukrainaa koskevat 26 jäsenvaltion tukemat kirjaukset. Suomen aloitteesta Euroopan komissiota on pyydetty nopeuttamaan Ukrainalle jo päätetyn tuen maksamista. Lisäksi on hyväksytty Suomen aloitteesta Ukrainan tukivälineen monipuolisempi käyttäminen Ukrainan tuen kasvattamiseksi. Sotilaallisen tuen jatkuminen vahvistaa Ukrainan asemaa myös keskusteluissa tulitauosta tai sodan päättämisestä. Suomen ja Ruotsin pääministerit julkaisivat 29.9. kirjeen Ukrainan kansainvälisten rahoitustukitarpeiden kattamiseksi vuosina 2026–2027.

EU:n 19. pakotepakettia valmistellaan ja viimeisin 18. pakotepaketti hyväksyttiin 18.7 vastauksena Venäjän hyökkäyssodan jatkumiselle. 19. pakotepakettiin kuuluu mm. LNG:n oston täyskielto, rajoituksia pankeille ja kryptovaluuttatoimijoille ja rajoituksia Venäjän diplomaattien liikkumiselle EU-alueella. Myös Yhdysvallat on uhannut Venäjää lisäpakotteilla ja tulleilla, jos Venäjä ei suostu tulitaukoon. Yhdysvallat on ajanut venäläisen öljyn ostojen lopettamista.

Suomi on kannattanut jo aiemmin voimaan tulleita, sekä heinäkuussa 2025 voimaantulleita tietyille venäläisille tuotteille asetettavia lisätuontitulleja (U 22/2024 vp sekä U 14/2025 vp). Tuontitullien tuotekatteen laajentaminen hillitsisi EU-toimijoiden tuontihalukkuutta Venäjältä, mikä vähentäisi Venäjän vientituloja. Suomi oli mukana marraskuussa 2024 Ruotsin aloitteesta laaditussa kauppaministerien kirjeessä, jossa komissiolta pyydettiin ehdotuksia lisätulleista. Jatkona tälle Suomi on toimittanut toukokuun 2025 alussa jäsenmaille paperin, jossa korostetaan Venäjän tuloja vähentävien lisätoimien tarvetta.

Suomi osallistuu aktiivisesti ns. halukkaiden koalition työhön eri tasoilla. Päämiehet ovat keskustelleet aktiivisesti tiestä kohti kestävää ja oikeudenmukaista rauhaa. Viimeisin päämieskokous syyskuun alussa ilmoitti turvallisuusjärjestelyiden suunnittelun valmistumisesta, ja kokouksessa Suomea edustanut TP Stubb ilmoitti myös Suomen osallistumisesta järjestelyihin.

Elo-syyskuussa yhteydenpito Ukrainan, muutaman eurooppalaisen maan, EU:n ja Naton välillä, osin myös yhdessä Yhdysvaltojen kanssa, on ollut hyvin tiivistä sekä päämistasolla että kansallisten turvallisuusneuvonantajien kesken, samoin kuin puolustushallintojen välillä. Suomi (TP Stubb) on ollut tässä maajoukossa mukana.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet tukemaan Ukrainaa sotilaallisesti sekä Euroopan rauhanrahaston ja EUMAM Ukraine -operaation kautta, että kahdenvälisesti. Lokakuun 2024 laajentumispaketissa komissio toivotti tervetulleeksi neuvotteluklustereiden avaamisen fundamentaali-klusterista aloittaen Ukrainan EU-jäsenyysneuvotteluissa 2025 niin pian kuin mahdollista. Lokakuun 2025 alkuun mennessä EU:n ja jäsenmaiden yhteenlaskettu tuki Ukrainaan oli yli 175 miljardia euroa.

EUMAM Ukraine -operaation strategisena tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä. Operaatio toimii EU:n alueella. EUMAM-operaation mandaattia on jatkettu 15.11.2026 saakka. Suomi osallistuu EUMAM-operaatioon voimassa olevan osallistumis-päätöksen mukaan enintään 60 sotilaalla. Suomi tukee myös EU:n siviilikriisinhallinnan EUAM Ukraine -operaatiota tällä hetkellä noin 20 asiantuntijalla.

Euroopan ulkosuhdehallinto ehdotti 20.6., että EU:n kolmea merellistä YTPP-operaatiota (EUNAVFOR MED IRINI, EUNAVFOR Atalanta, EUNAVFOR Aspides) käytettäisiin varjolaivastoa koskevassa tiedonkeruussa ja valvonnassa operaatioiden toiminta-alueilla. Kerättyä tietoa hyödynnettäisiin pakotteita koskevassa päätöksenteossa. Aspides- ja IRINI- operaatioiden mandaatteihin kuuluu merellisen tilannekuvan ylläpitämisen tehtävä, jonka kautta operaatiot voivat toteuttaa tiedonkeruuta ja valvontaa Venäjän varjolaivastoista. Atalanta-operaation mandaattiin lisättiin vastaava merellisen tilannekuvan ylläpitämisen tehtävä neuvoston päätöksellä 18.7.

Osana EU:n monivuotisen rahoituksen 2021–2027 välitarkistuksen kokonaisuutta sovittiin 1.2.2024 Eurooppa-neuvostossa 50 miljardin euron suuruudesta Ukraina-tukivälineestä, josta 17 miljardia euroa on avustusmuotoista rahoitustukea ja 33 miljardia lainamuotoista rahoitustukea. Tuki edellyttää Ukrainan edistymistä sekä EU-jäsenyysvalmisteluissa että muissa sovituissa uudistuksissa. Presidentti Zelenskyi allekirjoitti 22.7. lakimuutoksen, joka olisi merkittävästi vaarantanut korruptionvastaisten lainvalvontaviranomaisten – Ukrainan kansallisen korruptionvastaisen viraston (NABU) ja erikoistuneen korruptionvastaisen syyttäjäviraston (SAPO) – riippumattomuutta. Lakia perusteltiin pyrkimyksellä kitkeä virastojen Venäjä-yhteyksiä. Useat Ukrainan tukijoista, mukaan lukien Suomi ilmaisi huolensa lain seurauksista. Laki kuitenkin korvattiin 31.7. korruptionvastaisten toimijoiden itsenäisyyden paremmin huomioivalla lailla sen herätettyä laajaa kansallista ja kansainvälistä huolta Ukrainan sitoutumisesta oikeusvaltion ja hyvän hallinnon vahvistamiseen.

Euroopan rauhanrahastossa (EPF) on allokoitu avustustoimipäätöksiä Ukrainan tukemiseksi noin 6,6 miljardin euron edestä, joista ei ole saatu aikaan neuvoston päätöstä. Varojen käyttämiseksi on esitetty avustustoimien lisäksi muita rahoitusratkaisuja. Keskustelut ovat neuvostossa kesken.

Venäjän keskuspankin Euroopassa sijoitettuna olevat varat ovat olleet pysäytettynä Venäjän täysimittaisen hyökkäyssodan alkamisesta alkaen. Varojen pysäyttämisestä säädetään rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetussa neuvoston päätöksessä 2014/512/YUTP ja neuvoston asetuksessa (EU) n:o 833/2014 (ns. sektoripakotteet). Neuvoston päätös on tällä hetkellä voimassa 31.1.2026 saakka. Neuvosto päättää pakotteiden voimassaolon jatkamisesta kuuden kuukauden välein.

EU:n neuvosto päätti 28.10.2024 uuden Ukrainan lainayhteistyömekanismin (*Ukraine Loan Cooperation Mechanism*) perustamisesta ja EU:n makrotaloudellisen rahoitusavun (*macro-financial assistance*, MFA) myöntämistä Ukrainalle. Yhteistyömekanismi rakentuu pysäytettyjen Venäjän keskuspankin varojen generoimien ylimääräisten tuottojen varaan. Yhteistyömekanismin myötä tulevat ylimääräiset tuotot hyödynnetään ohjaamalla ne G7-maiden Ukrainalle myöntämien yhteensä \$50 miljardin arvoisten lainojen (Extraordinary Revenue Acceleration, ns. ERA-lainojen) takaisinmaksuun.

EU:n ja kumppanimaiden piirissä on keskusteltu myös pysäytettyjen varojen pääoman hyödyntämisestä Ukrainan tukemiseksi. Eurooppa-neuvosto on toistaiseksi vahvistanut päätelmissään, että EU:n lainsäädännön mukaisesti Venäjän varojen olisi pysyttävä pysäytettyinä, kunnes Venäjä lopettaa hyökkäyssotansa Ukrainaa vastaan ja korvaa sille sodan aiheuttamat vahingot.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ilmoitti EU:n tilaa koskevassa puheessaan 10.9. komission valmistelevan uutta aloitetta ns. Ukrainan sotakorvauslainaksi (Reparations Loan), jolla voitaisiin mobilisoida Ukrainalle nopeasti jopa 185 mrd. euron lainajärjestely. Lainajärjestely hyödyntäisi Venäjän keskuspankin pysäytettyjä varoja kuitenkin koskematta itse pääomaan. Järjestelyssä Eurocleariin kertyneet käteisvarat (nyt 176 mrd. euroa, tulevaisuudessa yhteensä 185 mrd.) ohjattaisiin uudelleen niin, että EU ottaisi Euroclearilta korottoman lainan. EU puolestaan käyttäisi saamansa lainan edelleen Ukrainalle annettavaan lainaan (ns. ”lainalla lainaa”). Edellä mainittujen ns. ERA-lainojen takaisinmaksuun varattaisiin kokonaissummasta noin 40–45 mrd. euroa. Ukraina maksaisi ”sotakorvauslainan” takaisin vasta sitten, kun Venäjä suorittaa vahingonkorvaukset.

Venäjän keskuspankin varojen pysäyttämistä koskevan pakotesäätelyn osalta komissio ehdottaa, että perussopimusta (SEU art. 31 (2)) sovellettaisiin niin, että Venäjän keskuspankkivarojen pysäytyksen jatkosta voitaisiin päättää määräenemmistöllä.

Kattavan vastuuvollisuuden toteuttamiseksi Venäjän hyökkäyssodasta perusteilla on Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevä erityistuomioistuim ja kansainvälinen korvausmekanismi. Oikeudellista vastuuta hyökkäysrikoksesta edistävä ydinryhmä on keväällä 2025 saanut tuomioistuimen perustamiseen tähtäävän työn valmiiksi ja perustaminen on vahvistettu poliittisella tasolla Lvivissä toukuussa. Tuomioistuimen perustamiseen liittyvän sopimuskokonaisuuden valmistelu jatkuu nyt Euroopan neuvoston puitteissa ja kansallisesti. Korvausmekanismin osalta sen ensimmäinen osa eli vahinkoja koskevia vaateita ja todisteita tallettava rekisteri on jo aloittanut toimintansa Euroopan neuvoston puitteissa. Mekanismin toisesta osasta eli korvausvaateita arvioivan ja niistä päättävän vaadekomission perustamissopimuksesta saatiin neuvottelut valmiiksi syyskuussa. Vaadekomissio perustetaan Euroopan neuvoston yhteyteen ja sen perustamista koskeva valtiosopimus hyväksytään diplomaattikonferenssissa 16.12.2025. Ukrainan tavoitteena on, että sopimuksen voimaantulon edellytykset täyttyvät ja komissio voi aloittaa toimintansa vuoden 2026 aikana.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

ASO-10

Vilen Jari

07.10.2025

Asia

EU:n ja indopasifisen alueen suhteet

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Jari, Vilen, ASO-20, jari.vilen@gov.fi +358 295 350 014Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi, +358 295 160 223

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 20.10.2025

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ulkoasiainneuvoston kokouksessa 20.10.2025 on esillä EU:n ja indopasifisen alueen suhteet.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen tavoitteet indopasifisella alueella ja indopasifisen foorumin valmistelussa perustuvat mm. ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3 / 2024) ja kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4 / 2024) sekä hallituksen EU-avaintavoitteissa (E 58 / 2023 vp) määritettyihin kantoihin ja pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan.

Suomi tukee indopasifisen alueen vakautta ja turvallisuutta sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen ja YK:n merioikeusyleissopimuksen (UNCLOS) noudattamista.

Suomi pitää tärkeänä EU:n ja jäsenvaltioiden taloudellisten suhteiden vahvistamista keskeisten indopasifisen alueen maiden kanssa sekä kaupan ja investointien edistämistä erityisesti korkean teknologian, vihreän siirtymän ja digitaalisten ratkaisujen aloilla.

Kiinan suhtautuminen Venäjän hyökkäyssotaan ja Kiina-Venäjä-suhteen tiivistyminen vaikuttavat Suomen kahdenvälisiin suhteisiin ja EU-Kiina -suhteisiin. Pyrkimyksiä vahvistaa Kiinan sitoutuneisuutta kansainväliseen oikeuteen ja kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään, mukaan lukien ihmisoi-keudet, jatketaan. Suomi kannustaa Kiinaa käyttämään vaikutusvaltaansa Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja YK:n peruskirjaa kunnioittavan rauhan aikaansaamiseksi Venäjän ja Ukrainan välille. Suomi tunnistaa strategisiin riippuvuuksiin liittyvät riskit ja toimii johdonmukaisesti hallitakseen niitä. Suomen tavoitteena on taloudellisen, teknologisen ja teollisen riippuvuuden vähentäminen Kiinasta yhteiskunnallisen resilienssin vahvistamiseksi ja epäasiallisten vaikuttamispyrkimysten ehkäisemiseksi. Tätä edistetään niin kansallisesti kuin EU-tasolla. (VNS 3 / 2024 vp)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. (E 58 / 2023 vp)

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalien roolin, intressien ja arvojen edistämiseksi. (E 58 / 2023 vp)

Suomen indopasifinen politiikka tukee ja täydentää EU:n strategiaa, vahvistaen kriisinsietokykyä ja syventäen kumppanuuksia alueen maiden kanssa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvo pohjaiseen realismiin. Pidämme kiinni meille tärkeistä ja keskeisistä arvoista, kuten demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista, rauhasta, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Samalla olemme valmiita vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme. Suomi kehittää suhteitaan alueen maihin tasavertaisina kumppaneina. Tavoitteena on keskinäinen kunnioitus, yhteisymmärryksen rakentaminen ja molempia osapuolia hyödyttävä yhteistyö kansainvälisiin sääntöihin sitoutuen.

Suomi pitää tärkeänä ympäristöystävällisten investointien edistämistä ja ilmastonmuutoksen hillintää. Suomi tukee teknologia- ja innovaatioyhteistyön kehittämistä alueen maiden kanssa sekä kaupallisten ja strategisten mahdollisuuksien hyödyntämistä Suomen ja EU:n hyväksi.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Keskustelussa nousee todennäköisesti esiin indopasifisen alueen tilanne ja EU:n indopasifista aluetta koskeva strategia. Samalla valmistaudutaan Brysselissä 20.–21.11.2025 pidettävään indopasifiseen forumiin. Ulkoasiainneuvostossa on myös tarkoitus hyväksyä indopasifista aluetta koskevat neuvoston päätelmät. Päätelmien taustalla ovat neuvoston vuonna 2021 antamat päätelmät EU:n indopasifisesta strategiasta.

4. TAUSTA

EU:n indopasifinen politiikka on kehittynyt EU:n strategisten intressien mukaisesti, ja alueen merkitys kaupan, teknologian ja geopoliittisen vakauden näkökulmasta on kasvanut. EU:n ensimmäinen indopasifinen yhteistyöstrategia (2021) määrittelee seitsemän prioriteettialuetta: kestävä ja osallistava vauraus, vihreä siirtymä, meriympäristön hallinta, digitaalinen hallinta ja kumppanuudet, yhteydet ja infrastruktuuri, turvallisuus ja puolustus sekä inhimillinen turvallisuus. Strategian hankkeet rahoitetaan pääosin Team Europe -konseptilla, jossa puolet rahoituksesta tulee EU:n ulkosuhdeinstrumenteista ja toinen puoli jäsenvaltioilta. Global Gateway -strategia tukee näiden tavoitteiden toimeenpanoa mobilisoimalla vuoteen 2027 mennessä 300 miljardia euroa investointeihin.

Indopasifisella alueella geopoliittinen kilpailu kiihtyy, mikä muuttaa suurvaltojen välistä voimatasapainoa. Yhdysvaltojen ja Kiinan suurvaltakilpailu sekä Kiinan sotilaallinen varustautuminen lisäävät poliittisia, sotilaallisia ja taloudellisia jännitteitä ja kasvattavat uhkakuvia kaupan ja arvoketjujen turvallisuudelle. Alueen vakaus, mukaan lukien Etelä- ja Itä-Kiinan meret, Taiwaninsalmi, on globaali turvallisuuskysymys. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Lähi-idän konfliktit vaikuttavat kielteisesti alueen turvallisuuteen, ja niillä on laajoja vaikutuksia myös energia- ja ruokakriiseihin. Eurooppaa huolestuttavat myös Kiinan, Intian ja ASEAN-maiden reaktiot sekä disinformaatiokampanjat, jotka vahvistavat Kiinan ja Venäjän narratiiveja. Keskeinen haaste on vastata Kiinan kasvavaan geopoliittiseen ja taloudelliseen vaikutusvaltaan ja sen globaaleihin tavoitteisiin.

Indopasifinen alue on merkittävä maailmankaupan solmukohta, ratkaiseva energiavarmuuden kannalta ja teknologisen sekä sosiaalisen kasvun veturi. Alueen maat luovat uusia teknologioita ja trendejä, vaikka kestävä kehityksen painopisteet vaihtelevat, ja solmivat vapaakauppa- ja digitaalisia kauppasopimuksia, joilla on maailmanlaajuisia vaikutuksia. Alueen riskitekijöitä ovat sisäiset konfliktit, kuten Afganistanissa, Myanmarissa, Bangladeshissa ja Nepalissa sekä jatkuvat jännitteet Taiwaninsalmessa ja Etelä- ja Itä-Kiinan merillä. Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainassa on heijastevaikutuksia indopasifisen alueen turvallisuustilanteen, eikä euroatlanttista turvallisuutta voida enää erottaa alueen turvallisuudesta.

EU ja alueen maat ovat toisiinsa kytkeytyneitä ja keskinäisriippuvaisia erityisesti kaupan, arvoketjujen ja merikuljetusten kautta. EU:n strategian tavoitteena on vapaa ja avoin indopasifinen alue, joka rakentuu vahvalle ja pitkäjänteiselle yhteistyölle alueen maiden ja järjestöjen kanssa sekä vaikuttaa alueen vakauteen, turvallisuuteen ja kehitykseen. EU tukee sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä, YK:n peruskirjaa ja UNCLOS-sopimusta. Vakauden ja navigaatiovapauden turvaaminen Intian valtamerellä ja Etelä-Kiinan merellä on keskeinen tavoite. Osa EU:n jäsenmaista on lisännyt läsnäoloa alueella muun muassa satamavierailujen ja meriharjoitusten kautta.

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALA-10 Alho-Kullström Elisa

07.10.2025

Asia

Lähi-idän tilanne

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto 20.10.2025

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elisa Alho-Kullström, ALA-10, elisa.alho-kullstrom@gov.fi, +358 295 350 793

Anna Rautvuori, ALA-10, anna.rautvuori@gov.fi, +358 295 350 157

Janne Oksanen, ALA-10, janne.oksanen@gov.fi, +358 295 350 567

Sanna Milano, POL-10, sanna.milano@gov.fi, +358 295 535 0560

Katariina Tervakangas, OIK-10, katariina.tervakangas@gov.fi, +358 295 350 954

Anni Salmia, POL-10, anni.salmia@gov.fi, +358 295 350 686

Sini Kuutamo, KEO-70, sini.kuutamo@gov.fi, +358 295 350 280

Maria Hyvönen, OIK-50, maria.hyvonen@gov.fi, +358 295 350 586

Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi, +358 295 160 223

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n ulkoasiainneuvoston kokouksessa 20.10.2025 on esillä Lähi-idän tilanne.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Lähi-idän tilanteeseen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 1/2024 vp, UTPJ 11/2024 vp, UTPJ 8/2024 ja EU/307/2025-UM-32. Tavoitemuistion kokouskohtaiset tavoitteet on kirjattu aiempien Lähi-idän tilannetta koskevien tavoitemuistioden mukaisesti sovittaen niitä ajankohtaiseen tilanteeseen.

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

EU:n on tuettava kaikin tavoin tulitauon aikaansaamista Gazassa sekä neuvotteluja panttivankien vapauttamiseksi ja sodan lopettamiseksi. On tärkeää pyrkiä sopimukseen, joka toimii pohjana Gazan vakauttamiselle ja jälleenrakentamiselle sekä askeleena kohti kestävästä rauhaa Israelin ja palestiinalaisten välille. Suomi tukee EUBAM Rafah -operaatiota osana EU:n tukea tulitauon toimeenpanolle tilanteen mahdollistaessa operaation toiminnan.

Gaza on keskeinen osa Palestiinalaisaluetta, ja EU:n on edistettävä sen tulevaisuuden ratkaisemista kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Gazan aluetta ei tule pienentää eikä sen väestöä pakottaa siirtymään pois alueelta. EU:n tulee tukea presidentti Trumpin suunnitelmaa tulitauon saavuttamiseksi Gazassa, edistää Ranskan ja Saudi-Arabian johdolla laaditun New Yorkin julkilausuman (johon Suomi liittyi 5.9.2025) tavoitteita Palestiinan kysymyksen rauhanomaisesta ratkaisemisesta ja kahden valtion ratkaisun toteuttamisesta sekä tarkastella avoimesti Arabimaiden Gazan tulevaisuutta ja jälleenrakennusta

koskevia suunnitelmia ja ehdotuksia. Suomi tukee EUPOL COPPS -operaation työtä Palestiinalaisalueen turvallisuus- ja oikeussektoreiden uudistamiseksi.

EU:n tulee edistää voimakkaasti humanitaarisen avun perillepääsyä koko Gazan alueella ja tuomita humanitaaristen periaatteiden ja kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet, kuten avustuskuljetusten estäminen ja avun jakelun militarisointi. EU:n tulee vaatia, että Israel noudattaa kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan, mukaan lukien suojella siviilejä ja humanitaarista avustushenkilöstöä sekä varmistaa nopea ja esteetön humanitaarisen avun pääsy Gazaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. EU:n on tuettava YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö UNRWAn edellytyksiä toimia mandaattinsa mukaisesti Gazassa ja Länsirannalla ml. Itä-Jerusalem. EU:n on tuettava alueella toimivien järjestöjen, kuten UNRWA, Punainen Risti/Puolikuu ja WFP, mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua paikalliselle väestölle.

Suomi on pitänyt tärkeänä UNRWAn riskienhallinnan vahvistamista ja on myös suunnannut omaa tukeaan UNRWAlle tähän tarkoitukseen. Kaikki terrorismisyytökset on otettava vakavasti ja selvitettävä.

EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle sekä edellyttää siltä tarvittavia reformeja. EU:n tulee jatkossakin vaatia Israelilta palestiinalaishallinnolle kuuluvien tulli- ja verotulojen maksamista.

EU:n tulee tukea Länsirannan vakautta konkreettisoin toimin. Suomi pitää tärkeänä, että EU kiinnittää huomiota Israelin syveneviin miehitystoiimiin Länsirannalla sekä reagoi konkreettisoin toimin voimakkaasti lisääntyneeseen väkivaltaan palestiinalaista siviiliväestöä kohtaan. Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita väkivaltaisille siirtokuntalaisille. (UTPJ 11/2024).

Suomi korostaa, että sotatoimia ei saa kohdistaa siviileihin ja tuomitsee kaikki siviileihin kohdistuvat sotatoimet mukaan lukien siviilien käytön ihmiskilpinä Gazassa ja israelilaisten siirtokuntien asukkaiden harjoittama väkivalta.

Suomi tukee EU:n ihmisoikeuspakotejärjestelmän puitteissa hyväksytyjä pakotteita Israeliin kohdistuneeseen terroristiseen hyökkäykseen osallistuneille Hamasiin liittyville ryhmille. (UTPJ 8/2024) EU on tuominnut Hamasin ja muiden ryhmittymien 7.10.2023 tekemät hyökkäykset jyrkästi.

Suomi tukee kansainvälisten itsenäisten ja riippumattomien tuomioistuimien (mm. ICC, ICJ) työtä. EU:n toimissa tulee huomioida Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) pidätysmääräykset, Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) 19.7.2024 antama neuvova lausunto, jossa tuomioistuin totesi Israelin läsnäolon miehitysellä Palestiinalaisalueella laittomaksi, sekä ICJ:n antamat, Gazan tilannetta koskevat väliaikaisten turvaamistoiimien määräykset, jotka sitovat kyseisen oikeudenkäynnin osapuolia oikeudellisesti. Suomi tukee selvityksen laatimista EU-tasolla neuvovan lausunnon vaikutuksista ja tarvittavista toimenpiteistä.

Suomi tukee ensisijaisesti diplomaattista ratkaisua Iranin ydinohjelman osalta. On kaikkien, ml. Iranin, etu, että vältetään sotilaalliselta eskalaatiolta.

Suomi tukee ns. E3-maiden (Britannia, Ranska, Saksa) pyrkimystä löytää edelleen neuvotteluteitse ratkaisu Iranin ydinohjelmaan.

Iranin tulee tehdä velvoitteidensa mukaisesti täysimääräistä yhteistyötä kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) kanssa. Iranin ei tule saada ydinasetta.

Suomi tukee aktiivisesti kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n toimintaa erityisesti kansainvälisen ydinsulkujärjestelmän vahvistamisessa sekä ydinenergian ja -teknologioiden turvallisen rauhanomaisen käytön edistämisessä (VNS 3/2024 vp).

Syyriassa EU:n tulee tukea rauhanomaista poliittista siirtymää eri väestönryhmien laajan osallistumisen ja kansainvälisen oikeuden pohjalta. EU:n tulee painottaa Syyrian suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja syyrialaisien omistajuutta Syyrian tulevaisuutta koskevissa ratkaisuisa.

EU:n yhteistyö alueen maiden sekä muiden keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa Syyrian ja syyrialaisien tukemiseksi on tärkeää. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Syyrian humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. YK:n erityisedustajan työtä tulee tukea YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 yleisessä hengessä. EU:n tulee painottaa vastuuvellisuuden toteutumista Syyriassa.

EU:n tulee tukea Israelin ja Libanonin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, jonka pohjana on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1701. EU:n tuki Libanonin poliittiselle vakaudelle ja valtiotietojen vahvistamiselle sekä maan asevoimille on tärkeää jatkossakin huomioiden erityisesti UNIFIL-operaation mandaatin päättymisen vuoden 2026 loppuun mennessä. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on toimittava johdonmukaisesti Libanonin humanitaarisen tilanteen parantamiseksi.

Suomelle on tärkeää EU:n johdonmukainen suhtautuminen eri konflikteihin ja niihin liittyviin kansainvälisen oikeuden kysymyksiin.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoministerit ovat käsitelleet Lähi-idän tilannetta tiiviisti Hamasin hyökkäyksen 7.10.2023 jälkeen, ml. edellinen ulkoasiainneuvosto 15.7.2025, Iranin tilanteeseen keskittynyt ulkoministerien epävirallinen etäkokous 17.6.2025 ja Israelin ja Palestiinan sekä Iranin tilanteista keskustellut epävirallinen ulkoministerikokous (Gymnich) 29.–30.8. Myös muun muassa Eurooppa-neuvostossa 26.6.2025 hyväksytyt päätelmät käsitelivät Lähi-idän tilannetta. EU on antanut syys-lokakuussa seuraavat Lähi-idän tilannetta koskevat EU27-julkilausumat: humanitaarisen avun pääsy Gazaan 27.9., Palestiinan delegaation viisumien epääminen YK:n korkean tason viikolle 30.8., tuki presidentti Trumpin Gazan tulitaukosuunnitelmalle 2.10. sekä tuki sopimukselle suunnitelman ensimmäisestä vaiheesta 10.10.

Neuvottelut Iranin kanssa ns. snapbackin eli YK-pakotteiden palauttamisen välttämiseksi eivät tuottaneet tulosta, ja Iranille ennen 2015 asetetut YK-pakotteet astuivat automaattisesti voimaan 28.9.2025. Lisäksi EU:n autonomiset pakotteet astuivat voimaan 29.9.2025.

4. TAUSTA

Yli kaksi vuotta jatkunut sota Gazassa on johtanut YK:n mukaan humanitaariseen katastrofiin. Israel aloitti syyskuun puolivälissä maahyökkäyksen Gazassa, jota edelsivät sen intensiiviset ilmaiskut Gazan kaupunkiin. Sotatoimien kiihtyessä jännitteet Israelin sisällä Gazan operaation jatkoon liittyen ovat kasvaneet. Israelin puolustusvoimien (IDF) ja hallituksen välillä on ollut erimielisyyttä operaation jatkosta, ja panttivankien omaisten käynnistämät mielenosoitukset ovat jatkuneet. IDF on tehnyt elo-syyskuussa iskuja myös Libanonissa, Syyriassa ja Jemenissä.

Israelin pääministeri Netanjahu ilmoitti 29.9. presidentti Trumpin kanssa tavattuaan tukevansa Trumpin 20-kohtaista rauhansuunnitelmaa Gazan sodan päättämiseksi. Hamas ilmoitti 3.10. valmiudestaan

panttivankien vapauttamiseen ja Gazan hallinnan luovuttamiseen palestiinalaiselle teknokraattihallitukselle. Hamasin ja Israelin väliset epäsuorat neuvottelut alkoivat Egyptissä 6.10. Sopimus tuli voimaan 9.10. Israelin hallituksen hyväksyttyä sen. Sopimus koskee mm. tulitaukoa, IDF:n vetäytymiskauppatilua ja -linjoja, israelilaisten panttivankien vapauttamista, ml. menehtyneet, palestiinalaisten vankien vapauttamista, humanitaarisen avun pääsyn parantamista ja palestiinalaisten paluuta Gazan kaupunkiin. Seuraavassa vaiheessa on tarkoitus neuvotella mm. aseistariisunnasta, vakautusoperaatiosta ja Gazan väli-aikaishallinnosta. Myös keskustelut Gazan jälleenrakennuksesta ovat käynnistyneet.

Trumpin suunnitelma koskee ensisijaisesti Gazan sodan lopettamista, mutta yhdistää siihen lisäksi mm. elementtejä Gazan jälleenrakennuksesta sekä väliaikaisen hallintomallin. Palestiinalaishallinto (PA) pääsee suunnitelmassa hallinnoimaan Gazaa vasta myöhemmässä vaiheessa väli-aikaishallinnon jälkeen, tiettyjen ehtojen täytyttyä. Alueen arabivaltiot ovat ilmaisseet tukensa suunnitelmalle sekä valmiutensa tehdä yhteistyötä suunnitelman toimeenpanossa. New Yorkin julkilausuma Palestiinan kysymyksen rauhanomaisesta ratkaisemisesta ja kahden valtion ratkaisun toteuttamisesta, johon mm. Suomi liittyi, on Trumpin rauhansuunnitelmaa kattavampi suunnitelma ja mm. antaa PA:lle laajemman vastuun Palestiinalaisalueen hallinnosta alusta alkaen. Julkilausuma käsittelee myös Länsirannan tilannetta ja Israelin velvoitteita alueella sekä toteaa Gazan selkeästi olennaiseksi osaksi Palestiinan valtiota.

YK julisti Gazaan nälänhädän 22.8. YK-järjestöjen mukaan syyskuussa Gazaan on edelleen päässyt täysin riittämätön määrä humanitaarista apua, ja tilannetta on pahentanut mm. Israelin päätös sulkea kriittinen avustuskäytävä Pohjois-Gazassa 12.9. YK:n käyttämien tietojen mukaan Gazassa on 7.10.2023 jälkeen menehtynyt yli 66 000 ja loukkaantunut noin 169 000 palestiinalaista. YK:n itsenäinen tutkintakomissio (commission of inquiry) on 16.9.2025 julkaisemassaan raportissaan katsonut Israelin syyllistyneen joukkotuhontaan Gazassa, ml. piirityksellä ja humanitaarisen avun estämisellä, joka on johtanut nälkiintymiseen. Israel on kiistänyt raportin sisällön. Myös Länsirannalla tilanne on heikentynyt merkittävästi Israelin syvenevien miehitystoimien vuoksi (siirtokuntarakentaminen ja -väkivalta, sotilasoperaatiot, liikkumisrajoitukset). Israelin parlamentti hyväksyi 23.7. julkilausuman, jossa kehoitettiin Israelia annektoimaan koko Länsirannan alue. Israel päätti elokuun lopulla kiistellyn ja kansainvälisesti tuomitun E1-siirtokuntahankkeen elvyttämisestä. Toteutuessaan hanke haittaisi merkittävästi Länsirannan maantieteellistä yhtenäisyyttä ja rapauttaisi osaltaan kahden valtion ratkaisun toteutumisen edellytyksiä.

Gazan katastrofaalisen humanitaarisen tilanteen ja Israelin toimien vuoksi EU päätti käynnistää arvion siitä, onko Israel rikkonut EU–Israel-assosiaatiosopimuksen ihmisoikeusvelvoitteita koskevaa artiklaa. Tämä arvio käynnistettiin sen jälkeen, kun suurin osa jäsenmaista, ml. Suomi, tuki arvion tekemistä 20.5.2025 järjestetyssä ulkoasiainneuvostossa. Kesäkuussa 2025 valmistuneessa arviossa todetaan olevan viitteitä siitä, että Israel rikkoo EU:n ja Israelin välisen assosiaatiosopimuksen ihmisoikeusvelvoitteita. Tämän seurauksena komissio antoi 28.7.2025 ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jolla keskeytetäisiin osittain Israelin osallistuminen unionin tutkimuksen ja unionin innovoinnin puiteohjelmaan ”Horisontti Eurooppa”. Lisäksi komissio antoi 17.9.2025 ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jolla EU keskeyttäisi EU–Israel-assosiaatiosopimuksen eräiden kauppamääräysten soveltamisen.

Kansainvälinen rikostuomioistuim (ICC) julkisti marraskuussa 2024 Israelin pääministeri Netanjahua ja entistä puolustusministeri Gallantia koskevat pidätysmääräykset. Heitä syytetään rikoksista ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksista, ml. siviilihenkilöiden nälkiinnyttämisen käyttämisestä sodankäyntimenetelmänä. Presidentti Trump allekirjoitti 6.2. toimeenpanoasetuksen pakotteista ICC:tä kohtaan. Tämän jälkeen pakotteiden kohteeksi on asetettu ICC:n pääsyyttäjää, molemmat apulaissyyttäjät sekä kuusi tuomaria. Lisäksi Yhdysvallat on asettanut ICC-liitännäisten pakotteiden kohteeksi YK:n ihmisoikeusneuvoston palestiinalaisalueiden erityisraportoija Francesca Albanesen sekä kolme Gazassa ja Länsirannalla toimivaa palestiinalaista kansalaisjärjestöä.

Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) antoi heinäkuussa 2024 neuvovan lausunnon, jossa se mm. totesi Israelin vuodesta 1967 jatkuneen Palestiinalaisalueen miehityksen olevan laitton ja velvoitti Israelin lopettamaan läsnäolonsa alueella mahdollisimman nopeasti. YK:n yleiskokous hyväksyi päätöslauselman ICJ:n neuvovan lausunnon toimeenpanosta. Yhdeksän EU-valtiota, ml. Suomi, on kirjeessään komissiolle pyytänyt perusteellista selvitystä neuvovan lausunnon vaikutuksista ja tarvittavista toimenpiteistä. ICJ käsittelee myös Etelä-Afrikan Israelia vastaan nostamaa joukkotuhontakannetta. YK:n yleiskokouksen joulukuussa 2024 hyväksymällä päätöslauselmalla on pyydetty ICJ:n neuvovaa lausuntoa Israelin oikeudellisista velvoitteista YK:n, muiden kansainvälisten järjestöjen ja kolmansien maiden läsnäoloon ja toimintaan palestiinalaisalueella ja palestiinalaisten hyväksi. Suomi äänesti päätöslauselman puolesta.

Lokakuun 2023 jälkeen Suomi on lisännyt humanitaarista apua Palestiinalaisalueelle ja erityisesti Gazan humanitaariseen kriisiin vastaamiseksi. Viimeisen kahden vuoden aikana hallitus on yhteensä maksanut tai valmistelee päätöksiä noin 33,5 miljoonan euron panostuksista humanitaariseen apuun Palestiinalaisalueelle tai lähialueilla eläville palestiinalaispakolaisille. Ensi vuodelle on päätetty varata viisi miljoonaa euroa lisää Palestiinalaisalueen (Gaza) humanitaariseen apuun.

Israelin ja Yhdysvaltojen sotilaallisten iskujen laajuus Iraniin kesäkuussa 2025 oli merkittävä. Koko Lähi-idän alueellisen kehityksen kannalta ratkaisevaa on, kestäkö tulitauko, jonka arvioidaan olevan hauras. Uuden iskukierroksen arvioidaan myös olevan todennäköinen jollakin aikavälillä. Todellisista vaurioista Iranin ydinohjelmalle ei ole saatu varmistettuja tietoja, ml. rikastetun uraanin sijainti. Jo ennen iskuja Assadin hallinnon kaatuminen Syyriassa sekä Israelin toimet Hizbollahia vastaan Libanonissa ja Hamasia vastaan Gazassa olivat vähentäneet Iranin vaikuttamismahdollisuuksia alueellisesti.

Iranin reaktio E3-maiden (DE, FR, UK) päätökseen laukaista ydinohjelmasopimukseen (JCPOA) sisältynyt ns. snapback-mekanismi oli jyrkän kielteinen: toimi oli sen mukaan perusteeton ja laitton. Ennen vuotta 2015 asetetut YK-pakotteet astuivat voimaan 28.9., koska neuvottelutulokseen ei päästy. Pakotteet rajoittavat mm. Iranin ydinmateriaalin rikastamista, aseiden vientiä ja tuontia sekä Iranin pankki- ja öljysektoria ja sisältävät matkustusrajoituksia ja varojen jäädytyksiä. Lisäksi EU:n autonomiset pakotteet astuivat voimaan 29.9. E3-maat (DE, FR, UK) ja Yhdysvallat Trumpin johdolla ovat vakuuttaneet, että diplomatian ovi on edelleen auki. Iranin korkein johtaja ajatollah Khamenei on kuitenkin lausunut, ettei Iran aio neuvotella Yhdysvaltain kanssa eikä se luovu uraanin rikastamisesta. Iranin mukaan se ei aio valmistaa ydinaseita. Iran ei ole vielä virallisesti ilmoittanut vastatoimista, vaikka onkin uhannut vakavilla seurauksilla, mm. irtautuminen ydinsulkusopimuksesta (NPT), mikä olisi vakava ja merkittävä askel.

Persianlahden maille, erityisesti Saudi-Arabialle, Arabiemiraateille ja Qatarille alueellinen vakaus on edellytys maiden kunnianhimoisten talouden- ja yhteiskuntauudistusohjelmien toteuttamiseksi. Ne myös hakevat poliittisesti ja taloudellisesti aluettaan laajempaa roolia, mm. Afrikassa ja Ukrainassa. Suhtautumisessaan Gazan sotaan maat ovat tasapainoilleet Yhdysvaltain ja Israelin suuntaan. Arabiemiraatit on koventanut retoriikkaansa Israelin suhteen, mutta se ei ole toistaiseksi johtanut kahdenvälisen suhteiden tai Abraham-sopimusten jäädyttämiseen. Huomioiden Saudi-Arabian johtoasema arabi-/muslimimaa-ilmassa, normalisaatio Israelin kanssa olisi merkittävä kehitys. Toistaiseksi normalisaatiolle ei kuitenkaan ole ollut edellytyksiä. EU:n ja Persianlahden yhteistyöneuvoston (GCC) ulkoministerikokous järjestettiin 6.10. Kuwaitissa.

Syyrian poliittinen siirtymäkausi jatkuu. Siirtymäkauden pituudeksi on määritelty viisi vuotta, jonka aikana jatketaan kansallista dialogiprosessia sekä valmistellaan perustuslaki ja suoritetaan väestönlaskenta. Suorat vaalit on määrä järjestää viiden vuoden kuluessa. Kansanedustuslaitoksen (People's Assembly) muodostamiseen tähtäävät vaalit järjestettiin 5.10.2025. Israel jatkaa laajennettua sotilaallista läsnäoloaan Syyrian alueella ja on jatkanut ilmaiskuja Syyriaan asevoimien suorituskyvyn heikentämiseksi. Yhdysvallat on yhdessä Jordanian kanssa fasilitoinut Israelin ja Syyrian välisiä neuvotteluja

suhteiden normalisoinnista. Syyrian mukaan valmius sopimukseen löytyy, kun se palvelee Syyrian ja koko alueen etuja. Ulkoministeri al-Shaibanin mukaan maa tarvitsee vakautta Israelin vastaiselle rajalle ja miehitetyn Golanin palauttaminen ei ole ennakkoehto suhteiden normalisoinnille. Israelin läsnäolo Etelä-Libanonissa jatkuu. Israel suorittaa lähes päivittäin kuolonuhreja aiheuttavia iskuja ympäri maata ja iskee ajoittain myös UNIFIL-operaatiota vastaan. YKTN päätti 28.8. Yhdysvaltain tahdosta (ja Israelin taustavaikutuksesta) UNIFIL-operaation päättymisestä vuoden 2026 lopussa. Israel on ilmoittanut jatkavansa läsnäoloa Etelä-Libanonissa niin kauan kun Hizbollah muodostaa sotilaallisen uhan. Israelin läsnäolon pitkittyessä Etelä-Libanonin jälleenrakennus ei ole päässyt alkamaan. Libanonin uusi hallinto on ilmoittanut tavoitteekseen Hizbollahin aseistariisunnan. Hizbollah kieltäytyy neuvottelemasta aseista luopumisesta ennen kuin Israel vetäytyy Libanonista. Libanon on lisännyt yhteyksiään Syyrian uuteen hallintoon. Syyrialaispakolaisten palaaminen kotimaahansa on keskeinen poliittinen kysymys.